

Datum: 12.10.2010.godine

Broj: 210-10/10

AGENCIJA ZA JAVNE NABAVKE BIH

**n/r direktoru, gospođi Džiniti Fočo i
članovima Odbora Agencije za javne nabavke**

Radićeva 8/V

Sarajevo

Fax: 033/251-595

**Sugestije, primjedbe i prijedlozi na Prednacrt Zakona o javnim nabavkama sa
obrazloženjem**

Poštovani, Udruženje građana „Tender“ na osnovu devetogodišnjih iskustava učešća privatnih preduzeća u javnim nabavkama roba, usluga i radova na prostoru BiH, a naročito u petogodišnjoj primjeni aktuelnog jedinstvenog Zakona o javnim nabavkama (ZJN), kao dobrih i efikasnih rješenja po pitanju pravne zaštite posebno odgovornosti koja nude Zakoni o javnim nabavkama Republike Hrvatske i Republike Srbije, a imajući pri tom u vidu krajnje nezahvalno mjesto na ljestvici na kojoj je rangirana BiH kao jedna od najkorumpiranijih zemalja, smatramo za presudno korisno da, prije svega Vama kao inicijatorima i kreatorima predloženog Prednacrt novog ZJN-a blagovremeno dostavimo konkretne sugestije, primjedbe i prijedloge sa obrazloženjima.

Mi u Udruženju se iskreno nadamo da ste Vi kao i svi odgovorni u ovoj zemlji iskreno opredjeljeni da date svoj konstruktivni doprinos donošenju što kvalitetnijeg normativnog akta kojim će se zaista obezbijediti u javnim nabavkama potrebna znatno veća transparentnost, efikasnost i nada sve štedljivo raspolaganje javnim finansijskim sredstvima u svakom ugovornom organu. Smatrajući da je za postizanje veće odgovornosti ugovornih organa ali i ponuđača u postupcima provođenja javnih nabavki a time i stvaranja ključne osnove za uspješnu realizaciju potpisanih ugovora, kada se korupcija praktično i odvija, presudno bitno podizanje nivoa pravne zaštite, naročito kaznenih mjera, a prije svega novčanih kazni za sve učesnike kako su to učinile u svojim Zakonima o javnim nabavkama i druge kao i susjedne nam zemlje.

U okviru navedenog kao i opštom konstatacijom da predložena rješenja u ponuđenoj verziji Prednacrt ZJN-a ne rješavaju suštinske probleme uspješnog antikoruptivnog provođenja postupaka javnih nabavki i time stvaranja bitne pretpostavke za odgovorne i uspješne realizacije ugovora, pa će se zbog nepredviđanja bilo kakve odgovornosti za ugovorne organe, ponuđače i pojedince u istima korupcija faktički neminovno legalizovati. To će, što je apsurdno, imati za posljedicu povećanje pozitivnosti revizorskih izvještaja i značajno smanjenje broja žalbi ponuđača, dok će realno korupcija rapidno rasti. Korupcija u najkorumpiranijoj zemlji u Evropi ne bi smjela da bude jedini kohezioni faktor ostvarivanja jedinstva u cilju zadovoljavanja interesa najodgovornijih na što očito ukazuje dosadašnji tok priprema za donošenje i sam sadržaj Prednacrt dokumenta ZJN-a. Da

bi se, društveno destruktivni i ekonomski štetan predloženi normativni pristup u provođenju javnih nabavki spriječio, Udruženje „Tender“ predlaže sljedeće konkretne izmjene i dopune pojedinih i ugradnju novih odredbi u ponuđeni dokument Prednacrtu Zakona:

Član 10.

U članu 10. poslije stava (3) dodati stavove (4) i (5) koji glase:

«Povjerljivim se ne smatra cijena i drugi podaci iz ponude koji se odnose na elemente kriterija za vrijednovanje i rangiranje ekonomski najpovoljnijih ponuda.

Ponudač koji učestvuje u postupku javne nabavke ima pravo da kod otvaranja ponuda izvrši uvid u podatke iz ponude koji se unose u zapisnik. Ponudač koji je učestvovao u postupku javne nabavke ima pravo da izvrši uvid u podatke o sprovedenom postupku javne nabavke neposredno poslije uručivanja odluke od strane ugovornog organa, a najkasnije u roku od dva dana od pismenog podnošenja ugovornom organu zahtjeva za uvid.»

Predloženi stav (4) postaje stav (6).

Obrazloženje: Navedena dopuna je neophodna iz razloga prisutne prakse u ugovornim organima da se kod javnog otvaranja ponuda ponuđačima ne saopštavaju cijena, a pogotovo ne i vrijednost kriterija, kao i traženi dokumenti o kvalifikovanosti ponuđača što je za posljedicu imalo i mogućnost namjerne eliminacije pojedinih ponuđača. Isto tako, pojedini ugovorni organi raznim manipulacijama kao što je odsustvo odgovornog lica u ugovornom organu onemogućavaju ponuđaču da u žalbenom roku od pet dana ostvari blagovremen uvid u način vrednovanja i izbora najpovoljnijeg ponuđača čime se onemogućuje pisanje kvalitetnog prigovora, odnosno žalbe, što je svakako nedopustivo. Navedene dodane formulacije se nalaze i u Zakonima o javnim nabavkama mnogih zemalja i Republike Srbije.

Član 13.

U članu 13. stavu (1) pod a) iznos od «50.000, 00 KM» zamjeniti iznosom «**20.000,00 KM**» i iznos od «80.000, 00 KM» zamjeniti iznosom «**30.000,00 KM**».

U članu 13. stavu (1) pod b) iznos od «50.000, 00 KM» zamjeniti iznosom «**20.000,00 KM**» i iznos od «80.000, 00 KM» zamjeniti iznosom «**30.000,00 KM**».

Obrazloženje: Smanjenje iznosa vrijednosnih razreda je nužno ako se želi smanjiti korupcija i efikasno spriječiti neodgovorna ponašanja ugovornih organa da vrše podjelu javne nabavke na nepotrebno veći broj istih, što je postala redovna praksa, koja zbog mogućnosti provođenja nabavki putem Konkurentskih zahtjeva bez javnog oglašavanja, a time i dogovaranja visina cijena znatno iznad tržišnih nanosi štetu sredstvima ugovornog organa a time i društvu u cjelini. Tako da su podignuti cenzusi u februaru 2009. godine doveli do mnogih negativnih i nezakonitih ponašanja i u značajnoj mjeri oštetili budžetska sredstva, pa bi visine istih neizostavno treba smanjiti na 20.000 KM odnosno 30.000 KM jer su navedeni iznosi primjereniji nabavkama malih vrijednosti, npr. u Zakonima o javnim nabavkama u Hrvatskoj je oko 19.000 KM, a u Srbiji oko 50.000 KM, neovisno da li sedi o robama, uslugama ili radovima. Navedeno smanjenje cenzusa bi značajnije doprinjelo stvaranju ujednačenije i realnije osnove kao i kod susjednih zemalja a time i suzbijanju prisutne korupcije.

Član 21.

U članu 21. stav 1. stav (1) pod b) predloženi postotak od «50%» zamjeniti postotkom od «10%».

Obrazloženje: Imajući u vidu učešće u realizaciji više od 2.000 ugovora od strane privatnih preduzeća dobavljača iz kojih su članovi Udruženja, kao i konkretnom istraživanju dosljednosti realizacije potpisanih 200 ugovora za nabavku roba, utvrđeno je da u više od 90% ugovora ugovorni organi ne probijaju iste u pogledu količina roba utvrđenih u svojim specifikacijama, oko 5% ugovornih organa vršilo je nabavke dopunskih sličnih roba, faktički u zamjenu za tražene u navedenim specifikacijama, a oko 5% ugovornih organa je vršilo nabavke veće količine roba od planiranih. Navedeni pokazatelji dovoljno jasno govore o nepotrebnosti utvrđivanja većeg procenta od 10% za robe a isto tako za usluge i radove u odnosu na planirane. Navedeni neprimjereni procenat od 50% će pored ostalog otvoriti mogućnost neodgovornim ugovornim organima da svjesno planiraju nerealne godišnje potrebe za pojedinim robama ili istih u manjim količinama, kako bi bio ostavljen prostor da u pregovorima sa dobavljačem putem dogovorene cijene obezbijedi neracionalno trošenje javnih sredstava svakako na koruptivnim osnovama. Pored smanjenja odgovornosti u pogledu planiranja roba, usluga i radova, ubrzo bi zbog otvorenog prevelikog prostora za dodatne nabavke zaživjela praksa u sve većem broju ugovornih organa za zahvatanje sredstava na koruptivnim osnovama. Ujedno napominjemo da navedena mogućnost u ZJN-ovima Srbije i Hrvatske iznosi 25%, ali mi moramo imati u vidu da je kod nas prisutna korupcija u javnim nabavkama veća nego kod susjeda i da protiv iste pojačanu uspješnu borbu moramo voditi i smanjenjem navedenog procenta na 10 %.

Član 22.

U članu 22. stav 1. stav (1) pod b) predloženi postotak od «50%» zamjeniti postotkom od «10%».

Obrazloženje: Isto kao što je datu uz predloženu izmjenu u članu 21., polazeći od stava da osnovni cilj donošenja novog Zakona mora da bude efikasna borba protiv korupcije koju navedeni visoki procenti apsolutno omogućuju.

Član 23.

U članu 23. stav 1. stav (1) pod b) predloženi postotak od «30%» zamjeniti postotkom od «10%».

Obrazloženje: Isto kao što je datu uz predložene izmjene u članu 21. i 22.

Član 31.

U članu 31. stav (1) na kraju teksta tačku zamijeniti zarezom i dodati tekst «**s tim da je obavezan pribaviti predhodno mišljenje od Agencije za javne nabavke o usklađenosti tenderske dokumentacije sa odredbama ovog Zakona i podzakonskim aktima.**»

Obrazloženje: S obzirom da brojni ugovorni uorgani svjesno i sa namjerom krše odredbe Zakona sačinjavajući neprimjerene tenderske dokumentacije što, pored ostalog potvrđuje podnošenje godišnje više hiljada prigovora ugovornim organima kao i žalbi KRŽ-u, samo u 2009. godini podneseno je 1576 uz činjenicu da je KRŽ u toku navedene godine u korist ponuđača donijeo 756 rješenja, a ista su se uglavnom odnosila na

propuste u izradi i primjeni tenderske dokumentacije. Pribavljanjem mišljenja od strane Agencije, pored ostalog obezbijedila bi se: veća transparentnost učešćem većeg broja ponuđača, povećala bi se efikasnost provođenja postupka smanjenjem broja žalbi, a postigla bi se i ukupno veća odgovornost kako ugovornih organa tako i ponuđača. Navedenim pristupom vršilo bi se i neposredno osposobljavanje odgovornih u ugovornim organima čime bi se obezbijedilo da isti u narednim nabavkama ne ponavljaju iste greške i propuste. Za ukupnu aktivnost na vršenju „preventivnog“ monitoringa bilo bi potrebno od 4-5 zaposlenih pravnik. Ovakvom aktivnošću Agencije, izbjegla bi se potreba: provođenja raznih monitoringa nad rješenjima KRŽ-a, izvještaja službi revizija i brojnih informacija od sudova, tužilaštava, mupova, inspekcija, ugovornih organa, ponuđača, nevladinih organizacija i sredstava javnog informisanja, a što prema zvaničnom Izvještaju Agencije sada obavlja 10 posebno zaduženih stručnih lica. Izvršavanjem predložene navedene obaveze, Agencija bi zaista postala najkorisniji i najefikasniji servis ugovornim organima i ponuđačima što zaista i treba da bude, a time bi se otklonila i potreba za osposobljavanjem i obrazovanjem putem raznih seminara i kurseva diplomiranih pravnik u ugovornim organima kako bi isti mogli provoditi krajnje jasne odredbe Zakona, što je svakako nepotrebno, besmisleno i finansijski štetno, jer se uz to planira i angažovanje brojnih očito beskorisnih predavača. (Svako samo druženje o trošku države treba izbjegavati.)

Član 41.

U članu 41. stav (3) treba dodati zarez i nastaviti **«s tim da ponuđači mogu dostaviti i kopije dokumenata. Ponuđač sa kojim se sklapa ugovor obavezan je dostaviti originalne ili ovjerene kopije. Ugovorni organ na pismeni zahtjev ponuđača sa kojima se ne zaključuje ugovor obavezan je izvršiti povrat originalnih ili ovjerenih dokumenata.»**

Obrazloženje: Veliki broj ponuđača u toku tri mjeseca, kolika je i vrijednost potvrda učestvuje na više i od 100 tendera što samo za ovjere svake stranice dokumenta dostiže iznos i do 2.000 KM, a na godišnjem nivou i do 8.000 KM, što je krajnje neprimjereno i ekonomski neopravdano, pogotovo što se ponuđači za davanje netačnih podataka mogu i adekvatno sankcionisati novčanim kaznama kao i eliminacijom iz daljnjeg učešće u javnim nabavkama. Slična mogućnost je predviđena i u Zakonu Srbije.

U članu 41. stav (4) poslije riječi «pravosnažne presude» dodati tekst **«ili pribavljenog relevantnog dokumenta od nadležnih kontrolnih i drugih organa».**

Obrazloženje: Pored pravosnažnih presuda, mnogi kontrolni organi u svome radu kao i UG „Tender“ koji je u posljednjih godinu dana provođenjem monitoringa u 6 ugovornih organa u 5 je utvrdio nepoštivanje obaveza iz ugovora po pitanju fakturisanja viših cijena kao i isporučivanja sličnih roba i u nestandardnim pakovanjima. Iz tih razloga istom ponuđaču bi neminovno trebalo onemogućiti učešće u javnoj nabavci obavezno bar kod istog ugovornog organa za period od 3 godine. Time bi se postiglo značajno odgovornije ponašanje svih ponuđača i spriječile koruptivne radnje na štetu budžetskih sredstava.

Član 51.

U članu 51. stav (5) na kraju teksta tačku zamijeniti zarezom i dodati tekst **«na jedan od slijedećih načina: neposrednim ličnim uvidom, putem fax-a ili putem mail-a.»**

Obrazloženje: Mnogi ugovorni organi nisu voljni da potencijalnim ponuđačima omoguće uvid u tendersku dokumentaciju putem mail-a ili fax-a insistirajući isključivo na ličnom dolasku u prostorije ugovornog organa što iste iz objektivnih razloga, a pre svega moguće velike udaljenosti npr. Mostar, Bijeljina, Banjaluka, Bihać, Trebinje, Sarajevo i dr. u mnogome odbija iste da učestvuju u javnoj nabavci. Prihvatanjem naše predložene mogućnosti za uvid u tendersku dokumentaciju, apsolutno bi se obezbijedila veća konkurencija ponuđača i samim tim mogućnost ugovornom organu uspješnijeg izbora dobavljača. Pojedini ugovorni organi svjesno pribjegavaju da za tendersku dokumentaciju traže naknadu od više stotina, a registrovano je i do 800 KM iako se radi o nabavkama roba, sve sa namjerom da se smanji zainteresovanost ponuđača, pa bi takva neodgovorna ponašanja obavezno trebalo sankcionisati.

Član 56.

U članu 56. stav (1) broj «30» zamjenjuje se brojem «90».

Obrazloženje: Predložena dužina roka je neophodna da bi se izbjegle često prisutne manipulacije ugovornih organa da kada nisu u mogućnosti da izvrše protežiranje favorizovanog ponuđača i sa istim sklope ugovor, pribjegavaju svjesnom odugovlačenju da kroz žalbene postupke obezbijede potreban rok za istek važenja ponude i to redovno koriste za poništavanje javne nabavke, što drugostepeni kontrolni organ uvažava iako iz njegovog rješenja proističe da za to nema osnove i da se postupak treba nastaviti.

Član 57.

U članu 57. poslije stava (4) dodaje se stav (5) koji glasi:

«Ugovorni organ je obavezan prihvatiti bilo koji validan vid garancije od strane ponuđača.»

Obrazloženje: Mnogi ugovorni organi i za manje nabavke do 15.000 - 20.000 KM praktikuju tražiti isključivo bankarsku garanciju za ozbiljnost ponude, što ponuđače pogotovo one sa kojima se neće sklopiti ugovor izlaže nepotrebnim troškovima, jer najniža cijena bankovne garancije iznosi 150 KM za minimalne iznose, pa bi se drugim vidovima garancije npr. čekom ili transferom novca na žiro-račun ugovornog organa to izbjeglo i samim time doprinjelo učešću većeg broja ponuđača.

Član 59.

U članu 59. stav (4) pod d) u uvodnom djelu teksta riječ «saopštava» se briše i zamjenjuje tekстом «**saopštavaju, a na njihov zahtjev im se omogućava i uvid u iste, slijedeći podaci:**».

Obrazloženje: U mnogim ugovornim organima zbog onemogućavanja uvida u stvarno dostavljene dokumente, ostaju opravdane sumnje mnogih ponuđača da su oštećeni naknadnim konstatacijama od strane komisija da isti nisu dostavili pojedine dokumente, čime se svakako eliminiše ponuđač iako je isti uvjeren da je dostavio sva potrebna dokumenta i da je smišljenom manipulacijom isključen iz postupka za mogućnost dodjele ugovora.

Član 60.

U članu 60. stav (2) poslije teksta «ili period izvršenja» stavlja se zarez i dodaje tekst «**rok plaćanja**».

Obrazloženje: Navedeni podkriterij nedostaje iako ga u praksi primjenjuju gotovo svi ugovorni organi i istom se često dodjeljuje značajno procentualno učešće čak 30%, pa i 35% u

vrednovanju ekonomski najpovoljnije ponude, mada se taj kriterij zbog namjernog nerazrađivanja od strane ugovornog organa zloupotrebljava omogućujući ponuđačima da nude rokove znatno duže od godinu dana a da se istima plaćanje vrši odmah po isporuci roba, pa čak i avansno.

Član 62.

U članu 62. poslije stava (1) dodaje se stav (2) koji glasi:

«Ugovorni organ je obavezan da razmotri i izvrši provjeru navoda dostavljenu od strane bilo kojeg ponuđača u postupku javne nabavke koji putem konkretnih dokaza ukazuje na osnovanost neprirodno niskih cijena za pojedine robe iz ponude najpovoljnijeg i ostalih ponuđača.».

Dosadašnji stav (2) postaje stav (3) i u istom pod a) dodaje se tekst:i:

«a) fakturu, ponudu ili drugi validan dokument pribavljen od uvoznika ili proizvođača u BiH ili sačinjenu kalkulaciju za robu iz vlastitog proizvodnog programa,».

Dosadašnje odredbe pod a) - d) postaju odredbe pod b) – e).

Obrazloženje:Nuđenje neprirodno niskih cijena u ponudama, omogućuje neuporedivo najveće i najčešće zloupotrebe i mahinacije u javnim nabavkama roba u BiH, koje isključivo počivaju na korupciji i apsolutno dovode do nepoštivanja odredbi potpisanog ugovora. Svi ugovorni organi koji unaprijed uspostave «dil» sa potencijalnim dobavljačem tolerišu istom nuđenje neprirodno niskih cijena znajući da se kasnije pri realizaciji ugovora tražena roba neće uopšte nabavljati ili će putem aneksa ugovora, iako isti nije Zakonom dozvoljen, omogućiti podizanje cijene ili pak isporuku iste robe pod drugim nazivom i nestandardnim pakovanjem ali sa neuporedivo većom cijenom. Ovakvo ponašanje ugovornog organa omogućuje drugostepeni kontrolni organ KRŽ jer se isti smatra nenadležnom za ovakve postupke, prebacujući isključivo svu odgovornost ugovorne organe, ne uvažavajući, pri tom čak ni odredbu Zakona o upravnom postupku koji obavezuje sve državne organe da prije donošenja konačne odluke moraju izvršiti provjere tačnosti navoda učesnika u postupku.

Član 64.

U članu stav (4) se briše.

Obrazloženje:Sve navedeno je suvišno jer se svi navodi podrazumjevaju.

Član 65.

U članu 65 stav (2) pod f) na kraju teksta tačku zamijeniti zarezom i dodati tekst **«s tim da se opravdanost istih moraju detaljnije obrazložiti.».**

Obrazloženje:Navedeno iz razloga što pojedini ugovorni organi kada ne mogu izvršiti protežiranje favorizovanog ponuđača pribjegu da u odluci o poništenju javne nabavke samo navedu da to čine iz razloga koji su izvan kontrole ugovornog organa, što na žalost KRŽ uvažava, iako je svojim rješenjem obavezao ugovorni organ da nastavi postupak u skladu sa postojećom tenderskom dokumentacijom, omogućavajući čak istom ugovornom organu da nakon neopravdano poništenog Otvorenog postupka provede ponovni postupak putem Konkurentskog zahtjeva bez objave, dakle u četiri oka i tako uspješno ostvari zacrtani «dil» sa željenim dobavljačem.

Član 68.

U članu 68. stav (5) u drugoj rečenici iza riječi «promjenljivosti cijena» dodati tekst «**pribavljenoj pisanoj saglasnosti od Spoljnotrgovinske komore BiH.**».

Obrazloženje: Znatan broj ugovornih organa u toku realizacije ugovora omogućuje ponuđačima da povećaju cijene za pojedine proizvode uvažavajući njihove dopise o nastalom tržišnom poremećaju i ako za to ne postoje stvarno opravdani razlozi, što je i Udruženje «Tender» prilikom vršenja monitoringa često utvrđivalo, pa bi pribavljanje mišljenja od Spoljnotrgovinske komore BiH predstavljalo značajnu garanciju za opravdanost povećavanja cijena za pojedine konkretne robe.

Član 71.

U članu 71. stavu (1) mijenja se i glasi:

«Ugovorni organ je obavezan da dostavi izvještaj o svakoj provedenoj javnoj nabavci Agenciji za javne nabavke u roku od 15 dana od datuma okončanja postupka nabavke, na način i u formi koju utvrdi Agencija podzakonskim aktom.»

Obrazloženje: Obzirom na najbitniju ulogu Agencije da redovno prati i analizira zakonitost provođenja javnih nabavki ugovornih organa i da podstiče njihovu što veći aktivnost na planu kreiranja i donošenja planova javnih nabavki i dinamike njihove realizacije, presudno je bitno i neophodno da Agencija bude blagovremeno upoznata sa svakom provedenom javnom nabavkom u ugovornom organu, a ne kako se predlaže u sadašnjoj varijanti 60 dana po isteku kalendarske godine kada se faktički sem statističkih podataka svaka instruktivna mogućnost djelovanja Agencije izostaje, a time i objektivne pravovremene spoznaje koje bi mogle da ukažu i podstaknu poduzimanje odgovarajućih mjera pa i donošenje podzakonskih akata za efikasnije rješavanje i unapređenje ukupne problematike javnih nabavki u ugovornim organima.

Član 73.

U članu 73. stavu (2) iznos od «50.000, 00 KM» zamjeniti iznosom «**20.000,00 KM**» i iznos od «80.000, 00 KM» zamjeniti iznosom «**30.000,00 KM**».

Stav (1) pod b) i stav (3) se brišu.

U stavu (4) riječi «i (3)» se brišu.

Obrazloženje: Udruženje a i drugi odgovorni pojedinci i institucije upućeni u problematiku javnih nabavki smatraju i ukazuju da su navedeni iznosi kao posljedica dignutih cenzusa nanijeli veliku ekonomsku štetu društvu u cjelini i podigli nivo korupcije za dodatnih cca 7%.

Isto tako, Direktni sporazumi su se apsolutno pokazali kao značajan izvor nekontrolisanog trošenja javnih finansijskih sredstava a time i korupcije u mnogim ugovornim organima koji na žalost sve više pribjegavaju da koriste ovaj postupak. Najbolji primjeri za navedeno mogu se vidjeti na web stranici www.tender.ba u istraživanju koje je vršeno u zdravstvenim ustanovama u BiH gdje su pojedini ugovorni organi u toku godine koristili ovaj postupak nabavke i do 368 puta, nabavljajući i robe koje su već obuhvaćene nabavkama putem Otvorenih postupaka ali sa neuporedivo višim cijenama, što najbolje potvrđuje da je ovaj postupak

ekonomski izuzetno štetan i nepotreban a isti ne primjenjuju ni druge zemlje u tranziciji kao ni Republike Srbija i Hrvatska.

Član 76.

Član 76. se briše.

Obrazloženje: Neophodno je brisati jer smo neutemeljenost za njegovo postojanje nadamo se dovoljno jasno obrazložili.

Član 77.

U članu 77. stav (3) pod e) tekst se mijenja i glasi:

«e) provodi obavezni „preventivni“ monitoring nad usklađenosti tenderske dokumentacije ugovornih organa sa odredbama ovog Zakona i podzakonskih akata, sa ciljem da se otklone uočene nepravilnosti i time doprinese efikasnijem i uspješnijem provođenju javne nabavke.».

U stavu (3) pod i) riječi «organizuje obuka i» se brišu. treba,

U stavu (3) pod j) tekst se briše.

U Stavu (8) prve dvije rečenice se mjenjaju se i glase:

«Odbor Agencije sastoji se od osam članova. Članovi su: ministar financija i trezora Bosne i Hercegovine, ministar financija Federacije Bosne i Hercegovine, ministar financija Republike srpske, jedan predstavnik iz nevladinih organizacija i četiri stručnjaka koja su izabrana putem javnog konkursa na način predviđen podzakonskim aktima.».

U ovom članu pogrešno je izvršena numeracija stavova obzrom da ne postoji stav (4), te iz tih razloga dosadašnje stavove 5.-10. treba prenumerisati u stavove 4.-9.

Obrazloženje: Već smo predhodno ukazali na nužnost provođenja «preventivnog» monitoringa nad tenderskom dokumentacijom ugovornog organa neposredno prije objavlivanja u «Sl. glasniku BiH», što i revizori i drugi upućeni u problematiku javnih nabavki smatraju najkorisnijom ulogom Agencije koja bi bila od najveće pomoći i koristi svakom ugovornom organu, a istovremeno bi obezbjeđivala: veću transparentnost, efikasnost i odgovorniji odnos svih učesnika u postupcima provođenja javnih nabavki. Obuka i osposobljavanje pravnika i drugih stručnih kadrova u ugovornim organima do sada se pokazala kao apsolutno besmislena i nekorisna, jer najveće i najčešće zloupotrebe su registrovane upravo u ugovornim organima u kojima je razne obuke o provođenju javnih nabavki pohađalo i više zaposlenih. Navedeno najbolje potvrđuje da se ne radi o nepoznavanju propisa već o njihovom svjesnom neprimjenjivanju, samo iz razloga da bi se ostvarili i zadovoljili interesi pojedinaca, tako da, svako trošenje sredstava na obuke obučenih je krajnje apsurdno kao i formiranje tima predavača. Udruženje postavlja otvoreno pitanje Agenciji: Kako je moguće da sadašnji pojedini treneri javnih nabavki nisu u stanju da u vlastitim ugovornim organima obezbjede poštivanje odredbi ZJN-a i da se ne trude izboriti za odgovorno provođenje preporuka iz rješenja drugostepenog kontrolnog organa.

Osnovanost da Odbor Agencije sačinjava i jedan član iz nevladinog sektora smatramo krajnje opravdanim, kao što je to primjenjeno i kod formiranja Nadzornog odbora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u koji je izabran i jedan član iz nevladinog sektora.

Član 85.

Član 85. se briše.

Objasnenje: Imajući u vidu mogućnost u aktuelnom ZJN-a podnošenja prekršajne i krivične prijave kod nadležnih organa te izricanja novčanih kazni protiv neodgovornih službenih lica u ugovornom organu i obeštećenja ponuđača koji su neopravdano pretrpili štetu u postupku javne nabavke do iznosa 10% vrijednosti ponude, kao i visine novčanih kazni i širine spektra odgovornosti za prekršaje utvrđene u Zakonima o javnim nabavkama Republike Srbije i Republike Hrvatske, naše Udruženje, a i svi odgovorni i dobronamjerni pojedinci i institucije u ovoj državi smatraju da bi nivo pravne zaštite a time i odgovornosti za nepoštivanje i zloupotrebe odredbi ZJN-a kako za ugovorne organe i ponuđače, tako i pojedince u istima morao biti primjereniji, tj. znatno veći. Tako da odredbe pod ovim članom treba uvrstiti u kaznene odredbe.

Član 86.

U članu 86. stav (2) se briše.

Objasnenje: Iz dosadašnje prakse u radu KRŽ-a, koje je tolerisano ugovornim organima, ne provođenje svih navoda iz svoga rješenja, omogućavalo je istima da izvrše samo pojedine odredbe a ne sve pa su ponuđači bili dovedeni u položaj da ponovo pišu žalbe i provode sve aktivnosti a ne samo da ukažu na one propuste koje ugovorni organ nije izvršio po nalogu drugostepenog kontrolnog organa što sam postupak žaljenja KRŽ-u čini neefikasnim i u trajanju do 10 mjeseci pa i duže. Svi se moramo zapitati, koliko puta i koliko dugo se treba postupati po preporukama iz rješenja drugostepenog kontrolnog organa i pisati žalbi da bi se postupak javne nabavke uspješno okončao, jer sadašnja praksa jasno govori da se samo radi o nepotrebnom maltretiranju i gubljenju vremena i svakako neracionalnom trošenju sredstava jer ugovorni organ bez ikakve odgovornosti po vlastitoj želji može da okonča javnu nabavku proglašavajući da je istekao rok valjanosti ponuda ili pak da je nastao problem van kontrole ugovornog organa.

Član 91.

U članu 91 stav (2) pod a) tekst se mijenja i glasi:

«a) preuzimanja tenderske dokumentacije od strane ponuđača, s tim da rok za podnošenje žalbe ističe 10 dana prije isteka roka za predaju ponude.».

Objasnenje: Krajnje je neprimjereno da se utvrdi rok 5 dana od dana objave obavještenja o javnoj nabavci, s obzirom na dužinu roka predviđenog za predaju ponuda i prosto nemogućnosti ponuđača da dežura kod dobijanja «Sl. glasnika BiH» koji putem pošte ne stiže i do 5 dana od dana objavljivanja pa se samim time onemogućuje ponuđaču da blagovremeno uputi žalbu i time eventualno spriječi ugovorni organ da provede neregularnu javnu nabavku. Inače, ostaje nejasno, kako je uopšte moguće da drugostepeni kontrolni organ toleriše jasne i konkretno dokazane činjenice u žalbama ponuđača o nepoštivanju odredbi Zakona od strane ugovornog organa i da ne poduzima nikakve mjere da ih u tome spriječi i onemogućiti samo zbog probijanja roka od 5 dana, kada je po predpostavci ponuđač mogao da sazna za nastalu povredu Zakona od strane ugovornog organa.

Član 95.

U članu 95. stav (1) pod f) na kraju teksta briše se zarez i dodaje tekst **«i izgubljeni dobici.».**

Obrazloženje: Udruženje smatra da bi za odgovorno provođenje javne nabavke od strane ugovornog organa a i stimulatивно i opravdano za ponuđača da se žali i da bude oštećen u procentu 5% od vrijednosti svoje ponude ako se od strane KRŽ-a utvrdi da je isti neopravdano bio oštećen u postupku provođenja javne nabavke i ako je nastala šteta znatno veća od navedenog procenta uz napomenu da je procenat obeštećenja u aktuelnom Zakonu iznosi 10% vrijednosti ponude.

Član 97.

Član 97. se briše.

Obrazloženje: Isti je nepotreban jer apsolutno omogućuje manipulacije ugovornom organu da nedostavljanjem tražene dokumentacije svjesno ishodi poništenje postupka i izbjegne sklapanje ugovora sa ponuđanjem koji je imao stvarno ekonomski najpovoljniju ponudu. Pravna zaštita u Zakonu ne može da bude uspješna i djelotvorna ako ide samo za tim da spriječi sklapanje ugovora između korumpiranih u ugovornom organu i ponuđaču već u kažnjavanju istih za nepoštivanje odredbi Zakona.

Član 106.

U članu 106. u podnaslovu poslije riječi «troškova» dodaje se tekst «**i izgubljene dobiti**».

Stav (1) i (2) se brišu i zamjenjuju tekstem koji glasi:

«Ako ugovorni organ u postupku javne nabavke, nepoštujući odredbe ovog Zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu Zakona, onemogućiti ponuđača koji je objektivno imao najveće izgleda za zaključivanje ugovora, obavezan je istom nadoknaditi toškove postupka i izgubljene dobiti u visini od 5% vrijednosti njegove ponude.»

Obrazloženje: Ako zakonodavna i izvršna vlast iskreno žele da spriječe samovolje neodgovornih pojedinaca u ugovornim organima koji svjesno zloupotrebljavaju odredbe ZJN-a iz ličnih koruptivnih interesa a na štetu odgovornih i korektnih ponuđača i javnih finansijskih sredstava, neophodno je ZJN-om regulisati obeštećenje za oštećenog ponuđača i sankcionisati neodgovorne pojedince u ugovornom organu i ponuđaču. U protivnom zbog neutvrđivanja odgovornost u Zakonu za ugovorne organe i ponuđače kao i neodgovorne pojedince u istima, ne samo da će uticati na smanjenje broja učesnika u javnim nabavkama, već i svako postojanje ovakvog Zakona gubi svrhu i smisao jer isti legalizuje korupciju.

Član 107.

U članu 107. stav (1) i (2) se brišu i zamjenjuju tekstem koji glasi:

«Rješenje za naknadu troškova postupka i izgublenu dobit je u nadležnosti Kancelarije za razmatranje žalbi koja u visini ukupne naknade za oštećenog ponuđača utvrđuje svojim rješenjem a na osnovu dokaza i zahtjeva iz žalbe ponuđača. »

Obrazloženje: Krajnje je besmisleno i iluzorno da ugovorni organ i ponuđač troškove oko provedenog postupka javne nabavke u iznosu od 100 do 200 KM traži punem tužbenog zahtjeva kod Opštinskog suda, znajući da se na presude čeka od 6 do 7 godina. Smatramo da svako nepotrebno maltretiranje, blamiranje i gubljenje vremena treba izbjeći.

Poslije člana 107.

Poslije člana 107. dodaje se novi Odjeljak IV i članovi 108.-109. koji glase:

**«ODJELJAK I
Kaznene odredbe
Član 108.
Prekršaji**

Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 KM kazniće se za prekršaj ugovorni organ:

- 1. Ako nabavi robu, uslugu ili radove bez provedenog postupka javne nabavke propisane ovim Zakonom, osim u slučaju kada to Zakon dopušta;**
- 2. Ako se ne pridržava uslova i načina javne nabavke prema procijenjenim vrijednosnim razredima i vrši podjelu nabavke sa namjerom primjene propisanih postupaka (Član 13. i 14.);**
- 3. Ako primjeni Pregovarački postupak bez predhone objave Obavještenja suprotno odredbama Članova: 20.,21.,22. i 23.;**
- 4. Ako ne dostavi odluke za koje ovim Zakonom propisana obaveza dostavljanja ponuđačima. (Članovi 66.,67. i 70.);**
- 5. Ako ponuđaču ne omogući uvid u podatke o sprovedenom postupku javne nabavke po donesenoj odluci i ako ne zaštiti podatke navedene u ponudi, saglasno odgovarajućem stepenu povjerljivosti. (Član 10.);**
- 6. Ako zaključi ugovor o nabavci bez predhodno provedeno postupka propisanim ovim Zakonom (Član 83.);**
- 7. Ako ne dostavi tendersku dokumentaciju svim ponuđačima koji su je tražili u skladu sa obavještenjem ili naplati više od stvarnih troškova umnožavanja ili dostavljanja tenderske dokumentacije (Član 51.);**
- 8. Ako ne objavi obavještenje o nabavci u „Sl. glasniku BiH“ i na web sajtu Agencije. (Član 32.);**
- 9. Ako zapisnik sa otvaranja ponuda i odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača ne sadrži sve propisane podatke. (Član 66., i 67.);**
- 10. Ako kriterije kvalifikacije ponuđača, ekonomske, finansijske, tehničke i profesionalne sposobnosti, kao i tehničke karakteristike i robne specifikacije prilagodi konkretnom ponuđaču. (Članovi 40., 43., 45., 46., 47., 49., 50.);**
- 11. Ako ne izvrši provjeru navoda ponuđača koja se odnosi na neprirodno nisku ponudu. (Član 62.);**
- 12. Ako na zahtjev Kancelarije za razmatranje žalbi ili organa nadležnih za kontrolu javnih nabavki ne dostavi traženu dokumentaciju. (Član 90.);**
- 13. Ako ne uvaži rješenje KRŽ-a vezano za provođenje postupka (Član 86. stav (6));**

Za prekršaje iz ovog Člana kazniće se odgovorno lice u ugovornom organu novčanom kaznom od 1.000 do 3.000 KM. »

Obrazloženje: Da je izricanje novčanih kazni ugovornom organu i odgovornom licu u istom presudno nužno za uspješno i odgovorno provođenje ZJN-a svakako najbolje ukazuju i odredbe u Zakonima o javnim nabavkama ne samo naših susjeda nego i drugih zemalja u kojima su utvrđene neuporeniivo veće novčane kazne. Poređenja radi, konkretne novčane kazne u ZJN-u Srbije za ugovorne organe se kreću od 2.000 do

20.000 KM, a za odgovorno lice od 500 do 1.000 KM, dok u ZJN-u Hrvatske novčane kazne za ugovorni organ su utvrđene od 13.000 do 270.000 KM a za odgovorno lice od 2.700 do 27.000 KM.

«Član 109.

Novčanom kaznom od 2.000 do 20.000 KM kazniće se za prekršaj ponuđač ako daje netačne podatke u pogledu kvalifikacije i traženih referenci, ako daje netačne podatke u dokumentima kojima dokazuje ispunjenost uslova. (Članovi 41.,43.,44.,45.,46.,47.)

Ako u ponudi daje neprirodno niske cijene za koje nema obezbjeđenje dokaze. (Član 62.)

Za prekršaje iz ovog Člana kazniće se odgovorno lice u ponuđaču u iznosu od 1.000 do 2.000 KM. »

Objasnjeno: Značajan doprinos u kršenju odredbi ZJN-a daje i ponuđač koji svojim neodgovornim odnosom i isključivo u dogovoru sa ugovornim organom ili pak drugim ponuđačem svjesno i sa namjerom ne poštuju odredbe Zakona, ishodujući prilagođavanje uslova u tenderskoj dokumentaciji kao i davanjem netačnih podataka sve sa ciljem obezbjeđivanjem sklapanja ugovora, znajući da će kasnijim raznim zloupotrebama i mahinacijama kod realizacije istog ostvariti dogovorenu razliku u cijeni i na obostrano zadovoljstvo. To je apsolutno dovoljan razlog da se i prema ponuđaču i odgovornom licu u istom poduzmu mjere novčanog kažnjavanja. Npr. u ZJN-u Hrvatske kazne za ponuđače se ne predviđaju, dok u Zakonu Srbije iznosi se kreću od 2.000 do 20.000 KM za ponuđača, a za odgovorno lice u istom od 400 do 1.000 KM.

Dosadašnji članovi 108.-112. postaju članovi 110.-114.

Navedene samo najnužnije izmjene i dopune na Prednacrt Zakona, pored korektnih i ozbiljnih ugovornih organa i ponuđača, bezrezervno će podržati nadamo se entitetski i državni revizor i svi odgovorni kontrolni organi i svakako novoizabrani delegati u Parlamentarnoj skupštini BiH. Ugradnjom u ZJN predloženih rješenja i njihovog efikasno i odgovorno provođenje u praksi od strane ugovornih organa i Kancelarije za razmatranje žalbi, korupcija u javnim nabavkama bi se po procjeni Udruženja neuporedivo značajnije smanjila u odnosu na neprimjerena i štetna rješenja koja se nude u predloženom dokumentu. Bez prihvatanja konkretnih i učinkovitih prijedloga Udruženja svakom dobronamjernom i odgovornom mora biti jasno da se u javnim nabavkama u BiH neće moći obezbijediti pravedna i aktivna konkurencija ponuđača, kao i njihov jednak tretman i nediskriminacija, što čini osnovni suštinski princip i svrhu postojanja ZJN-a, ali najefikasniji mehanizam za uspješnu borbu protiv korupcije i racionalno raspolaganje sa javnim finansijskim sredstvima. To je svakako jedini način kojim se doprinosi uspješnom normativnom i institucionalnom jačanju pravne države i demokratizaciji ukupnih društvenih odnosa na putu ka bržim evopskim integracijama. Uvažavanjem samo odredbi iz Prednacrta ZJN-a po procjeni upućenih u problematiku javnih nabavki omogućila bi se korupcija na godišnjem nivou veća od 700 miliona KM, dok bi se ugradnjom samo navedenih prijedloga Udruženja ista svela na iznos do 200 miliona KM. Borba, da se u privatne džepove godišnje ne prelije i razlika od dodatnih oko 500 miliona KM zbog neodgovarajućih zakonskih rješenja očit će morati biti uporna i svestrana uz nužno animiranje svih odgovornih i dobronamjernih relevantnih subjekata u ovoj zemlji u čemu značajan doprinos Udruženje očekuje i od sredstva javnog informisanja.

Iskreno se nadamo da će sve prisutnija aktuelnost ekonomske krize i neminovni daljnji pad životnog standarda građana koji je inače najniži u Evropi, dodatno podstaći i probuditi savjest najodgovornijih u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, kao i rukovodstvima političkih partija da svoja izborna obećanja građanima o odlučnosti borbe protiv korupcije zacrtane u svojim programima i izbornim platformama pretoče u ovaj izuzetno značajan ne samo ekonomski već društveno moralni dokument i tako ih uspješno i efikasno realizuju u praksi.

Udruženje ujedno koristi ovu priliku, da se unaprijed zahvali svima koji će zaista uložiti svoj stručni, intelektualni i kreativni napor, afirmišući svoje karakterne, ljudske i moralne osobine, doprinoseći neposredno donšenju kvalitetnog normativnog akta primjenjenog stvarnim potrebama građana i društva u cjelini ali isto tako obezbijedi i njegovo odgovorno institucionalno provođenje. To svakako od nas očekuju i svi građani ove napaćene zemlje kao i Evropska unija.

S poštovanjem!

Predsjednik Upravnog odbora Udruženja građana „TENDER“

Zoran Dragičević, dipl. ecc